

Strijd tegen witwassen van geld en financiering van terrorisme

Vaststellingen na verschillende inspecties bij verzekeringstussenpersonen

26 mei 2020

FINANCIAL SERVICES AND MARKETS AUTHORITY

AUTORITEIT VOOR FINANCIËLE DIENSTEN EN MARKTEN

AUTORITÉ DES SERVICES ET MARCHÉS FINANCIERS

Inhoudsopgave

1	Samenvatting en conclusies	3
2	Inleiding	6
3	Vaststellingen	7
3.1	Thema 1: de hooggeplaatste leidinggevende en de <i>AML Compliance Officer</i> (AMLCO).....	7
3.1.1	Wettelijk kader.....	7
3.1.2	Vaststellingen.....	8
3.2	Thema 2: algemene risicobeoordeling op het niveau van de onderneming.....	10
3.2.1	Wettelijk kader.....	10
3.2.2	Vaststellingen.....	13
3.3	Thema 3: individuele risicobeoordelingen op het niveau van de klanten.....	16
3.3.1	Wettelijk kader.....	16
3.3.2	Vaststellingen.....	17
3.4	Thema 4: identificatie en identiteitsverificatie	19
3.4.1	Wettelijk kader.....	19
3.4.2	Vaststellingen.....	23
3.5	Thema 5: atypische verrichtingen en meldingen van vermoedens aan de CFI	26
3.5.1	Wettelijk kader.....	26
3.5.2	Vaststellingen.....	28
3.6	Thema 6: kennis van de AMLCO en sensibilisering van de personeelsleden	30
3.6.1	Politiek prominente personen – PPP’s (vaststellingen)	30
3.6.2	Bindende bepalingen (vaststellingen).....	31
3.6.3	Gebrek aan kennis – Andere aspecten (vaststellingen)	33
3.7	Thema 7: inzameling van informatie en documenten – bewaring.....	33
3.7.1	Wettelijk kader.....	33
3.7.2	Vaststellingen.....	34
4	Bijlagen	36
4.1	Tools	36
4.2	Voorbeeld van de invoering van een SWG/FT-instrumentarium: de bvba Kantoor X	38

1 Samenvatting en conclusies

Dit verslag bevat een synthetische en didactische samenvatting van de **belangrijkste vaststellingen** waartoe de FSMA is gekomen na inspecties naar de naleving van de wetgeving inzake de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (hierna "de AML-wet"¹). Deze inspecties werden in 2019 uitgevoerd bij een aantal verzekeringstussenpersonen (hierna "de gecontroleerde entiteiten").

Na elke inspectie stelde de FSMA een verslag op waarin zij termijnen vastlegde waarbinnen de tussenpersonen de vastgestelde tekortkomingen moesten verhelpen. In de ernstigste gevallen besliste de FSMA om het levensverzekeringsbedrijf van de betrokken tussenpersoon op te schorten tot hij kon aantonen dat hij de tekortkomingen had verholpen.

De FSMA heeft in het algemeen vastgesteld dat de onderworpen entiteiten de meeste SWG/FT²-verplichtingen niet naar behoren hadden nageleefd.

Hoewel de overgrote meerderheid van de onderworpen entiteiten de eerste stappen hebben gezet om zich aan de AML-wet te conformeren, heeft de FSMA in het algemeen toch vastgesteld dat zij **de meeste SWG/FT-verplichtingen niet naar behoren hadden nageleefd**.

De meeste onder hen hebben (i) een *Anti-Money Laundering Compliance Officer* ("AMLCO") aangesteld, (ii) een algemene risicobeoordeling opgesteld en naar aanleiding daarvan (iii) risicocategorieën gecreëerd en (iv) bepaalde procedures opgezet. Inspecties hebben tekortkomingen aan het licht gebracht met betrekking tot:

- **de algemene risicobeoordeling:** de gecontroleerde entiteiten hielden onvoldoende rekening met de specifieke kenmerken van hun activiteiten; de risicofactoren die in hun algemene risicobeoordeling als relevant waren aangemerkt, kwamen niet overeen met de activiteiten die zij daadwerkelijk uitvoerden;
- **de individuele risicobeoordelingen:** deze beoordelingen waren niet systematisch gebaseerd op voldoende gegevens over de eigenschappen van de klant, het doel en de aard van een zakelijke relatie of de geplande occasionele verrichting;
- **de identificatie en de identiteitsverificatie** van de klanten, de lasthebbers en de uiteindelijke begunstigden;

---

¹ Wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten ("AML-wet"), B.S., 6 oktober 2017.

² Strijd tegen witwassen van geld en financiering van terrorisme.

- **het opsporen en analyseren van de atypische verrichtingen** om, zo nodig, een melding van vermoedens te richten aan de Cel voor Financiële Informatieverwerking (hierna “de CFI”). Weinig entiteiten hebben hiervoor een procedure ingevoerd of in hun procedures aangegeven hoe die verrichtingen moeten worden opgespoord en geanalyseerd;
- **de toepassing van de bindende bepalingen in verband met financiële embargo's** (hierna “de bindende bepalingen”)³: de uitgevoerde controles garandeerden bijvoorbeeld niet dat geen verrichting werd uitgevoerd of zakelijke relatie werd aangegaan met een persoon van wie de tegoeden zijn bevroren.

Naast deze algemene vaststelling hebben de inspecties **twee structurele tekortkomingen** aan het licht gebracht.

Algemeen heeft de FSMA vastgesteld dat de AMLCO's het wettelijke en regelgevende kader onvoldoende kennen en begrijpen. Dit lage kennisniveau van de AMLCO's leidt met name tot een gebrekkige sensibilisering en opleiding van personeel, agenten en distributeurs van de betrokken entiteiten.

Allereerst heeft de FSMA vastgesteld dat **de AMLCO's het wettelijke en regelgevende kader onvoldoende kennen en begrijpen**, terwijl zij wettelijk verplicht zijn om SWG/FT-deskundigheid te hebben. In het algemeen stelt de FSMA een gebrek aan inzicht in de risicogebaseerde benadering vast. De kennis van het begrip “politiek prominent persoon” (PPP) en van de bindende bepalingen is duidelijk ontoereikend. Dit lage kennisniveau van de AMLCO's leidt met name tot een gebrekkige sensibilisering en opleiding van personeel, agenten en distributeurs van de betrokken entiteiten.

De FSMA heeft vastgesteld dat de betrokken gecontroleerde entiteiten te weinig belang hechten aan het bewaren van documenten en het documenteren van de maatregelen die zij nemen om aan hun SWG/FT-verplichtingen te voldoen.

Ten tweede heeft de FSMA vastgesteld dat de gecontroleerde entiteiten te weinig belang hechten aan **het bewaren van documenten en het documenteren van de maatregelen die zij nemen** om te voldoen aan hun SWG/FT-verplichtingen.

---

³ Verplichtingen in verband met financiële embargo's, het bevroren van tegoeden of andere beperkende maatregelen en due diligence-opdrachten die in het kader van de SWG/FT worden opgelegd door de wetgeving bedoeld in artikel 4, 6°, van de wet van 18 september 2017.

De vaststellingen konden worden ondergebracht in **zeven thema's**:

- aanstelling en rol van de hooggeplaatste leidinggevende en de AMLCO;
- bestaan en uitvoering van de algemene risicobeoordeling;
- bestaan en uitvoering van de individuele risicobeoordeling;
- identificatie en identiteitsverificatie van natuurlijke en rechtspersonen;
- opsporing en analyse van atypische verrichtingen en melding van vermoedens aan de CFI⁴;
- kennis van de AMLCO over:
  - o de politiek prominente personen (PPP's);
  - o de bindende bepalingen; en
  - o andere aspecten in verband met de verplichtingen die uit de AML-wet voortvloeien.
- documenteren en bewaren van de documentatie.

Voor elk van deze thema's wordt in dit verslag een onderscheid gemaakt tussen en dieper ingegaan op:

1. het **wettelijke kader**, d.w.z. de verplichtingen die uit de wet voortvloeien;
2. de **vaststellingen** die de FSMA tijdens de inspecties heeft gedaan.

Aan het einde van het verslag zijn de volgende documenten opgenomen:

- een niet-uitputtende lijst van de juridische, regelgevende of documentaire bronnen die in dit verslag worden vermeld;
- een praktijkvoorbeeld over de toepassing van de risicogebaseerde benadering door een kleinschalige verzekeringstussenpersoon: "de bvba Kantoor X".

---

⁴ Cel voor Financiële Informatieverwerking.

2 Inleiding

Bij wie zijn inspecties uitgevoerd en waarop hadden de inspecties betrekking?

Tussen februari en juni 2019 heeft de FSMA inspecties uitgevoerd bij 85 verzekeringstussenpersonen⁵. De gecontroleerde entiteiten werden geselecteerd op basis van de resultaten van een door de FSMA ontwikkeld WG/FT-risicoanalysemodel, dat in hoofdzaak gebaseerd is op de antwoorden op de periodieke vragenlijsten die alle rapporterende entiteiten in 2018 aan de FSMA hebben overgemaakt. Het hoofddoel van de inspecties was de beoordeling van het organisatorische kader (beleid, procedures en internecontrolemaatregelen) dat is opgesteld om de naleving van de SWG/FT-verplichtingen te waarborgen.

De inspecties werden een maand op voorhand aangekondigd. Voorafgaand aan de inspectie heeft de FSMA de door de gecontroleerde entiteiten overgemaakte informatie en documenten geanalyseerd. Deze inspecties ter plaatse duurden tussen 1 en 3 dagen. Na iedere inspectie heeft de FSMA de betrokken gecontroleerde entiteit in kennis gesteld van de inspectiebevindingen en heeft zij bepaald binnen welke termijnen de vastgestelde tekortkomingen moesten worden verholpen.

Waarom heeft de FSMA die inspecties uitgevoerd?

De Europese Unie heeft strikte SWG/FT-regels opgesteld. De recente witwaszaken waarbij bepaalde financiële instellingen in Europa betrokken waren, hebben echter de vraag doen rijzen naar de doeltreffendheid van de tenuitvoerlegging van deze nieuwe regels, wat een negatieve impact zou kunnen hebben op de integriteit en de reputatie van de financiële sector. Daarom heeft de FSMA het prioriteitsniveau van haar toezicht op de naleving van de SWG/FT-regels door de financiële instellingen verhoogd.

---

⁵ Het ging daarbij meer bepaald om verzekeringstussenpersonen die hun beroepsactiviteiten buiten elke exclusieve agentuurovereenkomst uitoefenen in één of meer levensverzekeringstakken. De gecontroleerde entiteiten waren onderworpen aan het Belgische recht.

3 Vaststellingen

3.1 Thema 1: de hooggeplaatste leidinggevende en de *AML Compliance Officer (AMLCO)*

3.1.1 Wettelijk kader

De onderworpen entiteiten zijn verplicht om de volgende personen aan te stellen:

- een hooggeplaatste leidinggevende⁶;
- een complianceofficer die belast is met het toezicht op de naleving van de SWG/FT-verplichtingen van de onderworpen entiteit, of “AMLCO”⁷.

Als dit verantwoord is om rekening te houden met de aard of de omvang van de betrokken onderneming, kan de functie van AMLCO door de hooggeplaatste leidinggevende worden uitgeoefend.

De hooggeplaatste leidinggevende is de persoon die op het hoogste niveau verantwoordelijk is om te waken over de toepassing en de naleving van de WG/FT-regelgeving, inclusief de bindende bepalingen.

De AMLCO is de persoon binnen de onderworpen entiteit die belast is met:

- de uitvoering van de algemene risicobeoordeling⁸;
- de tenuitvoerlegging van de door de entiteit vastgelegde gedragslijnen, procedures en internecontrolemaatregelen;
- de analyse van de atypische verrichtingen en het opstellen van schriftelijke verslagen over deze analyse;
- de melding van vermoedens aan de CFI;

---

⁶ Artikel 9, § 1, van de wet van 18 september 2017.

⁷ Artikel 9, § 2, eerste lid, van de wet van 18 september 2017.

⁸ Artikel 3, 1°, van het reglement van 3 juli 2018, *B.S.*, 7 augustus 2018.

- de sensibilisering en opleiding van het personeel, alsook van de agenten en distributeurs;
- het opstellen van het activiteitenverslag, ten minste eenmaal per jaar⁹.

Als de onderworpen entiteit een rechtspersoon is, wordt de AMLCO aangewezen door het wettelijk bestuursorgaan of de effectieve leiding.

Bovendien moeten de onderworpen entiteiten zich er vooraf van vergewissen dat de AMLCO beschikt over¹⁰:

- de vereiste professionele betrouwbaarheid;
- de passende deskundigheid en kennis van het Belgisch wettelijk en regelgevend kader inzake WG/FT;
- de nodige beschikbaarheid om zijn functie uit te oefenen;
- het hiërarchisch niveau en de bevoegdheden binnen de entiteit, die nodig zijn voor de effectieve, onafhankelijke en autonome uitoefening van zijn functies;
- de bevoegdheid om op eigen initiatief aan het wettelijk bestuursorgaan of de effectieve leiding van de onderworpen entiteit die een rechtspersoon is, of aan de natuurlijke persoon die de hoedanigheid van onderworpen entiteit heeft, alle noodzakelijke of nuttige maatregelen voor te stellen, met inbegrip van de inzet van de vereiste middelen om de conformiteit en doeltreffendheid van de interne SWG/FT-maatregelen te waarborgen.

3.1.2 Vaststellingen

In het algemeen heeft de FSMA vastgesteld dat de meerderheid van de gecontroleerde entiteiten een AMLCO heeft aangewezen. Toch heeft een nog steeds aanzienlijk deel van de gecontroleerde entiteiten geen hooggeplaatste leidinggevende aangewezen.

De FSMA heeft tegenstrijdigheden vastgesteld tussen de personen die zich als AMLCO's voorstelden, en de personen die in het inschrijvingsdossier of zelfs in de door de betrokken entiteit opgestelde procedures als AMLCO's werden aangeduid. Dit leidt tot verwarring bij de uitoefening van de functie, zowel bij de medewerkers van die entiteit als bij de FSMA. Deze

---

⁹ Artikelen 3 en 8 van het reglement van 3 juli 2018.

¹⁰ Artikel 9, § 2, derde lid, van de AML-wet.

bevinding roept ook vragen op over de verantwoordelijkheid en over de concrete tenuitvoerlegging van het beleid, de procedures en de internecontrolemaatregelen.

De FSMA stelde ook vast dat sommige AMLCO's onvoldoende kennis bezaten over de functies die zij moeten vervullen.

Zo ook bleek een persoon die was opgegeven als AMLCO, niet op de hoogte te zijn van zijn aanstelling, en totaal niet te weten wat zijn functie precies inhield.

Belangrijk om te onthouden bij het aanwijzen van de AMLCO en de hooggeplaatste leidinggevende!

De tussenpersoon moet ervoor zorgen dat ...

- een hooggeplaatste leidinggevende wordt aangewezen, ongeacht de omvang van zijn onderneming;
- tenminste een AMLCO wordt aangewezen, ongeacht de omvang van zijn onderneming;
- de aangewezen AMLCO aan de wettelijke vereisten voldoet om deze functie uit te oefenen, in het bijzonder dat hij beschikt over de nodige deskundigheid, kennis van het Belgisch wettelijk en regelgevend kader met betrekking tot de WG/FT-voorkoming, de beschikbaarheid, bijvoorbeeld door rekening te houden met de andere functies die hij reeds vervult, alsook het hiërarchische niveau en de bevoegdheid die nodig zijn om zijn functies uit te oefenen.

Er wordt aanbevolen dat de tussenpersoon ...

- ervoor zorgt dat de personen die voor de functies van hooggeplaatste leidinggevende en AMLCO worden voorgedragen, deze rol aanvaarden en de bijbehorende verplichtingen begrijpen.

3.2 Thema 2: algemene risicobeoordeling op het niveau van de onderneming

3.2.1 Wettelijk kader

De algemene risicobeoordeling uitvoeren is de eerste stap van de risicogebaseerde SWG/FT-benadering¹¹.

De algemene risicobeoordeling is de beoordeling van het WG/FT-risico op het niveau van de onderneming. Zij omvat de identificatie en beoordeling van de WG/FT-risico's waaraan de onderworpen entiteiten worden blootgesteld, rekening houdend met hun activiteiten en de manier waarop zij deze uitvoeren. De algemene risicobeoordeling stelt de onderworpen entiteiten in staat om situaties te identificeren die hen blootstellen aan een WG/FT-risico, zodat zij zich kunnen toespitsen op situaties die hogere WG/FT-risico's genereren, en waarop zij dus hun WG/FT zouden moeten richten.

De algemene risicobeoordeling moet rekening houden met de volgende risicofactoren¹²:

- de kenmerken van hun klanten;
- de kenmerken van de producten, diensten en verrichtingen die zij voorstellen;
- de betrokken landen of geografische zones (inclusief die waarin zij actief zijn of waarmee hun klanten banden hebben)
- de distributiekanaalen waarvan zij gebruikmaken;
- de in bijlage I bij de AML-wet vermelde variabelen¹³;
- de in bijlage III bij de AML-wet vermelde factoren die op een potentieel hoger risico wijzen; en
- alle andere relevante risicofactoren.

---

¹¹ Circulaire FSMA van 27 juni 2019, nr. 2019/12, p. 4, beschikbaar via <https://www.fsma.be/nl/strijd-tegen-witwassen-van-geld-en-financiering-van-terrorisme> (rubriek "Circulaires en mededelingen" > "Circulaires"); Nieuwsbrief tussenpersonen van juli 2019 "2^e stap: definieer uw organisatorisch kader" beschikbaar via <https://www.fsma.be/nl/verzekeringstussenpersoon> (rubriek "Nieuwsbrief").

¹² Artikel 16, eerste en tweede lid, van de AML-wet.

¹³ De variabelen die de onderworpen entiteiten ten minste in overweging nemen in hun integrale risicobeoordeling bedoeld in artikel 16, tweede lid, zijn de volgende: 1° het doel van een rekening of een relatie, 2° de omvang van de activa die door een klant worden gedeponereerd of de omvang van de gesloten verrichtingen, en 3° de regelmaat of de duur van de zakelijke relatie.

De in bijlage II bij de AML-wet vermelde factoren die op een potentieel lager risico wijzen, kunnen eveneens in aanmerking worden genomen.

De algemene risicobeoordeling moet worden gedocumenteerd. Daarnaast moet een procedure worden uitgewerkt die de modaliteiten van de algemene risicobeoordeling bepaalt, met inbegrip van de modaliteiten voor de actualisering ervan¹⁴. De FSMA heeft in een circulaire gepreciseerd welke aspecten in die procedure aan bod moeten komen¹⁵:

- de methodologie voor de identificatie van de risicofactoren en -variabelen, alsook de relevante informatiebronnen¹⁶;
- de risicobeoordelingsmethodologie, die o.a. rekening houdt met de in bijlage I bij de AML-wet vermelde risicovariabelen, en die, in voorkomend geval, de regels voor de weging van de risicofactoren bevat;
- de procedure voor de validering en goedkeuring van de resultaten van de algemene risicobeoordeling;
- de modaliteiten voor de monitoring en bijwerking van de algemene risicobeoordeling.

De algemene risicobeoordeling moet worden uitgevoerd onder de verantwoordelijkheid van de AMLCO¹⁷. Dat betekent dat andere personen mogen deelnemen aan de uitvoering van deze beoordeling, bijvoorbeeld om informatie in te zamelen of om de potentiële risico's te analyseren waaraan de onderneming zou zijn blootgesteld, maar dat de AMLCO de verantwoordelijkheid draagt voor de algemene risicobeoordeling en in staat moet zijn om er toelichting bij te verstrekken, meer bepaald bij een controle door de FSMA.

Zodra de WG/FT-risico's zijn geïdentificeerd waaraan de onderworpen entiteit is blootgesteld, creëert zij, eveneens onder de verantwoordelijkheid van de AMLCO, een aantal risicocategorieën. Deze categorisering dient rekening te houden met alle WG/FT-risico's die in het kader van de algemene risicobeoordeling werden geïdentificeerd en houdt in dat situaties waarvoor identieke waakzaamheidsmaatregelen zijn vereist, in eenzelfde categorie worden gegroepeerd¹⁸. De indeling in risicocategorieën moet ten minste twee risicocategorieën omvatten: "standaardrisico's" en "grote risico's"; eventueel kan ook voor

---

¹⁴ Artikel 17 van de wet van 18 september 2017.

¹⁵ Circulaire FSMA van 27 juni 2019, nr. 2019/12, p. 10, beschikbaar via <https://www.fsma.be/nl/strijd-tegen-witwassen-van-geld-en-financiering-van-terrorisme> (rubriek "Circulaires en mededelingen" > "Circulaires"); Nieuwsbrief tussenpersonen van juli 2019 "2^e stap: definieer uw organisatorisch kader" beschikbaar via <https://www.fsma.be/nl/verzekeringstussenpersoon> (rubriek "Nieuwsbrief").

¹⁶ De CFI publiceert elk jaar een verslag waarin zij de technieken toelicht die zij hanteert in de strijd tegen witwassen en terrorismefinanciering (www.ctif-cfi.be).

¹⁷ Artikel 3 van het reglement van 3 juli 2018.

¹⁸ Artikel 4 van het reglement van 3 juli 2018.

een derde risicocategorie worden geopteerd: bijvoorbeeld “lage risico’s” of “zeer grote risico’s”.

Om de verzekeringstussenpersonen te helpen bij het uitvoeren van hun algemene risicobeoordeling, stelt de FSMA hun op haar website een Excel-tabel (“Mijn algemene risicobeoordeling”) en een Praktijkgids ter beschikking. De tussenpersoon blijft weliswaar verantwoordelijk voor zijn algemene risicobeoordeling. Hij kent zijn activiteit door en door en is het best geplaatst om het WG/FT-risico te identificeren en te beoordelen. De tussenpersoon moet een denkoefening wijden aan het identificeren en beoordelen van de risico’s die zijn activiteit met zich brengt¹⁹.

Het gebruik van de praktijkgids en de tabel “Mijn algemene risicobeoordeling” door de verzekeringstussenpersonen geldt als procedure van algemene risicobeoordeling. Dit houdt uiteraard in dat de betrokken tussenpersonen ook het proces voor het valideren en bijwerken van de algemene risicobeoordeling moeten definiëren²⁰.

De AMLCO moet tenminste eenmaal per jaar de algemene risicobeoordeling bijwerken om ervoor te zorgen dat zij up-to-date blijft²¹.

Bovendien geldt de regel dat de algemene risicobeoordeling moet worden bijgewerkt bij elke gebeurtenis die een significante invloed kan hebben op één of meerdere WG/FT-risico’s. In de praktijk gaat het om elke wijziging in de activiteit van de onderneming zoals bijvoorbeeld:

- wanneer de entiteit beslist om producten te verdelen in andere landen dan België. In dat geval moet de algemene risicobeoordeling worden bijgewerkt om rekening te houden met de betrokken landen of geografische zones;
- wanneer de entiteit beslist om een beroep te doen op derden-distributeurs. Dan moet de algemene risicobeoordeling worden bijgewerkt om rekening te houden met de risico’s verbonden aan de distributiekkanalen.

---

¹⁹ “Wij vestigen uw aandacht op het feit dat de algemene risicobeoordeling een oefening is die specifiek is voor uw onderneming en uw activiteit. Het is daarom essentieel dat u de WG/FT-risico’s eigen aan uw activiteit correct identificeert, rekening houdend met de kenmerken van uw klanten, de producten of transacties die u aanbiedt, de betrokken landen of geografische gebieden en de distributiekkanalen die u gebruikt!” “Praktische handleiding voor de verzekeringstussenpersonen met betrekking tot de algemene risicobeoordeling inzake witwassen van geld en de financiering van terrorisme (Stap 1 van de risicogebaseerde benadering”, p. 4, beschikbaar via <https://www.fsma.be/nl/verzekeringstussenpersoon> (rubriek “Circulaires en mededelingen” > “Praktijkgids”).

²⁰ Artikel 17 van de AML-wet en artikel 3 van het reglement van 3 juli 2018.

²¹ Artikel 3, 3°, van de reglement van 3 juli 2018: “De in artikel 16 van de wet bedoelde algemene risicobeoordeling voldoet aan de volgende vereisten: (...) zij is onderworpen aan een specifieke procedure die de modaliteiten ervan bepaalt, waaronder de modaliteiten voor de in artikel 17 van de wet bedoelde bijwerking ervan. De beoordeling moet worden bijgewerkt telkens er zich een gebeurtenis voordoet die een significante invloed kan hebben op één of meerdere risico’s. Daarenboven verifieert de persoon die de functie van AMLCO uitoefent, minstens jaarlijks of de risicobeoordeling nog actueel is en vermeldt hij zijn bevindingen en, in voorkomend geval, de te verrichten bijwerkingen in het in artikel 8 bedoelde verslag”.

De bevindingen van die jaarlijkse risicobeoordeling moeten in het activiteitenverslag worden opgenomen. De AMLCO vermeldt daarin ook de te verrichten bijwerkingen²².

In alle gevallen moeten de onderworpen entiteiten aan de FSMA kunnen aantonen dat de door hen vastgestelde gedragslijnen, procedures en internecontrolemaatregelen in verhouding staan tot de WG/FT-risico's die zij lopen²³.

3.2.2 Vaststellingen

De FSMA heeft vijf soorten tekortkomingen vastgesteld bij de gecontroleerde entiteiten.

1. Ontbreken van een algemene risicobeoordeling

De meeste gecontroleerde entiteiten hadden een algemene risicobeoordeling uitgevoerd.

Een minderheid van de gecontroleerde entiteiten had geen algemene risicobeoordeling uitgevoerd. Als gevolg daarvan is niet hun hele systeem aangepast aan de risico's waaraan zij zijn blootgesteld. Vele verzekeringstussenpersonen hebben gebruikgemaakt van de Excel-tabel ("Mijn algemene risicobeoordeling") die de FSMA hun ter beschikking had gesteld.

2. Onaangepaste algemene risicobeoordeling

Doorgaans heeft de FSMA vastgesteld dat de door de gecontroleerde entiteiten uitgevoerde algemene risicobeoordeling onvoldoende rekening hield met de specifieke kenmerken van hun activiteiten, en dat de risicofactoren die in hun algemene risicobeoordeling als relevant werden geïdentificeerd, niet overeenstemden met de activiteiten die zij daadwerkelijk uitoefenden.

Bij deze tussenpersonen heeft de FSMA aanwijzingen gevonden dat de algemene risicobeoordeling in allerijl werd uitgevoerd na ontvangst van de brief waarin de inspectie werd aangekondigd, wat de slechte kwaliteit van de algemene risicobeoordeling zou kunnen verklaren.

---

²² Artikel 3, 3°, van de reglement van 3 juli 2018.

²³ Artikel 17 van de AML-wet, en artikel 5 van de reglement van 3 juli 2018.

Belangrijk om te onthouden als de tussenpersoon gebruikmaakt van de Excel-tabel van de FSMA!

De tussenpersoon moet ...

- enkel de risico's selecteren die relevant zijn voor de activiteit die hij daadwerkelijk uitoefent. De algemene risicobeoordeling is geen praktische formaliteit, maar vereist een denkoefening onder de verantwoordelijkheid van de AMLCO;
- als hij een WG/FT-risico opmerkt dat niet aan bod komt in de Excel-tabel, dat toevoegen aan zijn algemene risicobeoordeling.

3. Algemene risicobeoordeling - verantwoordelijkheid van de AMLCO

In het algemeen heeft de FSMA vastgesteld dat de meeste AMLCO's niet op de hoogte waren van de in hun algemene risicobeoordeling opgenomen risico's. Als de AMLCO de risico's niet kent, kan hij *de facto* geen aangepaste voorstellen voorleggen aan het wettelijk bestuursorgaan of aan de effectieve leiding met het oog op de WG/FT-bestrijding.

In sommige gevallen heeft de FSMA vastgesteld:

- dat de AMLCO niet de 'auteur' van de algemene risicobeoordeling was of dat de algemene risicobeoordeling niet onder zijn verantwoordelijkheid was uitgevoerd;
- dat de AMLCO niet volledig op de hoogte was van de inhoud van de algemene risicobeoordeling, ook al had hij die zelf opgesteld (zo konden bepaalde AMLCO's bijvoorbeeld de in hun algemene risicobeoordeling vermelde risicocategorieën of belangrijkste risicofactoren niet opnoemen);
- dat de AMLCO de door de tussenpersoon gebruikte tabel "Mijn algemene risicobeoordeling" verkeerd had gebruikt.

Belangrijk om te onthouden bij uitvoering van de algemene risicobeoordeling!

De tussenpersoon moet ...

- de algemene risicobenadering en de bijwerking ervan door het wettelijk bestuursorgaan laten goedkeuren²⁴;
- uitgaan van de algemene risicobeoordeling om gedragslijnen, procedures en internecontrolemaatregelen vast te stellen die in verhouding staan tot de geïdentificeerde WG/FT-risico's;
- het personeel, en in het bijzonder de personen die binnen de entiteit aan het WG/FT-risico zijn blootgesteld, op de hoogte brengen van de inhoud van de algemene risicobeoordeling.

Er wordt aanbevolen dat de tussenpersoon ...

- kennisneemt van de mededelingen van de FSMA over de WG/FT-vereisten, om aldus inzicht te krijgen in de filosofie van de risicogebaseerde benadering alvorens zijn algemene risicobeoordeling uit te voeren.

4. Ontbreken van risicocategorieën

De FSMA heeft vastgesteld dat een aantal gecontroleerde tussenpersonen wel een algemene risicobeoordeling hadden uitgevoerd, maar in het verlengde daarvan geen risicocategorieën hadden gedefinieerd. Het is echter belangrijk dat risicocategorieën worden gedefinieerd om passende waakzaamheidsmaatregelen te kunnen toepassen op de geïdentificeerde WG/FT-risico's.

5. Ontbreken van een actualiseringsprocedure

Tot slot heeft de FSMA vastgesteld dat, in de procedure van algemene risicobeoordeling, de modaliteiten voor de follow-up en de actualisering van de algemene risicobeoordeling bij de meeste gecontroleerde entiteiten ontbraken.

---

²⁴ Wanneer de onderworpen entiteit een natuurlijke persoon is, moet de algemene risicobeoordeling worden uitgevoerd onder de verantwoordelijkheid van de persoon die de functie van AMLCO uitoefent. Als die persoon niet de onderworpen entiteit is, moet de algemene risicobeoordeling door de onderworpen entiteit worden goedgekeurd.

3.3 Thema 3: individuele risicobeoordelingen op het niveau van de klanten

3.3.1 Wettelijk kader

De onderworpen entiteiten moeten, alvorens een zakelijke relatie aan te gaan of een occasionele verrichting uit te voeren, een individuele risicobeoordeling uitvoeren op het niveau van de klant. Daarbij houden zij rekening met de volgende elementen:

- de kenmerken van de klant en van de zakelijke relatie²⁵;
- de algemene risicobeoordeling;
- de in bijlage I bij de AML-wet vermelde variabelen;
- de in bijlage III bij de AML-wet vermelde factoren die op een potentieel hoger risico wijzen.

Ook de in bijlage II bij de wet-AML vermelde factoren die op een potentieel lager risico wijzen, kunnen in aanmerking worden genomen.

De onderworpen entiteiten moeten zich op de resultaten van hun individuele risicobeoordeling baseren om het WG/FT-risiconiveau en de passende waakzaamheidsmaatregelen te bepalen die zij op de klantenverrichtingen zullen toepassen. Daartoe delen de onderworpen entiteiten de klant in een van de risicocategorieën in die in het verlengde van de algemene risicobeoordeling zijn gedefinieerd, met als doel de uitgevoerde verrichtingen aan passende waakzaamheidsmaatregelen te onderwerpen.

Als de onderworpen entiteiten niet kunnen voldoen aan de verplichting om de kenmerken van de klant en het doel en de aard van de zakelijke relatie of de voorgenomen occasionele verrichting te beoordelen, en zij de individuele risicobeoordeling bijgevolg niet kunnen uitvoeren, kunnen zij de zakelijke relatie niet aangaan of de verrichting niet uitvoeren. Zij moeten overwegen om de reeds aangegane relatie te beëindigen²⁶. Zij moeten onderzoeken of de redenen waarom niet aan de verplichting kan worden voldaan om een individuele

---

²⁵ Het kan daarbij bv. gaan om bijkomende informatie over het beroep van de klant, de oorsprong van de geldmiddelen of het voornemen van de klant. Dit houdt meer in dan alleen identiteitsgegevens verzamelen: enkel op basis van afdoende kennis van de klant en van de gewenste zakelijke relatie of verrichting kan een risiconiveau worden toegekend aan de klant en kunnen daaraan passende waakzaamheidsmaatregelen worden gekoppeld.

²⁶ Artikel 33, § 1, eerste lid, en 34, § 3, eerste lid, van de AML-wet.

risicobeoordeling uit te voeren, een WG/FT-vermoeden kunnen doen rijzen, alsook of er reden is tot melding aan de CFI²⁷.

Na de individuele risicobeoordeling wordt een risiconiveau toegekend aan elke klant door de onderworpen entiteiten.

De FSMA wijst erop dat het individuele beoordelingsproces moet worden gedocumenteerd en geformaliseerd, zodat kan worden nagegaan of de verzamelde informatie relevant is, en dat aan haar moet kunnen worden aangetoond dat aan de verplichtingen is voldaan. De entiteit moet aan de FSMA kunnen aantonen dat zij voor al haar klanten een individuele categorisering heeft uitgevoerd²⁸.

3.3.2 Vaststellingen

1. Categorisering van alle klanten

De FSMA heeft vastgesteld dat de gecontroleerde entiteiten doorgaans niet al hun klanten hadden ondergebracht in de risicocategorieën die zij in hun algemene risicobeoordeling hadden geïdentificeerd.

Enkele tussenpersonen hebben enkel mondeling aan de FSMA meegedeeld in welke risicocategorie de betrokken klant was ondergebracht. Andere tussenpersonen die geen algemene risicobeoordeling hadden uitgevoerd of die geen risicocategorieën hadden gedefinieerd, verklaarden enkel dat zij, bij een categorisering, al hun klanten in de risicocategorie “laag risico” zouden onderbrengen.

Enkele tussenpersonen hebben de FSMA verteld dat zij hun klanten persoonlijk kenden, zodat zij allemaal in de risicocategorie “laag risico” konden worden ondergebracht. De FSMA wijst de onderworpen entiteiten erop dat het feit dat zij een specifiek cliënteel hebben (bv. uitsluitend persoonlijke kennissen of personen die in de buurt van het kantoor van de tussenpersoon wonen), hen allerminst vrijstelt van de voor hen geldende wettelijke SWG/FT-verplichtingen.

---

²⁷ Artikel 34, § 3, van de AML-wet.

²⁸ Artikel 25 van de reglement van 3 juli 2018: “Om aan de FSMA te kunnen aantonen dat zij de hun opgelegde verplichtingen inzake de voorkoming van WG/FT en financiële embargo's nakomen, en om de FSMA in staat te stellen om de haar door de wet verleende toezichtsbevoegdheden uit te oefenen, inzonderheid door gebruik te maken van de in artikel 99 van de wet bedoelde prerogatieven, bewaren de onderworpen entiteiten alle maatregelen die zij effectief hebben genomen met het oog op het nakomen van die verplichtingen”. Zie thema 7 (Bewaring van informatie en documenten – bewaring)

2. Verwarring met andere begrippen

De FSMA heeft ook weet van enkele verzekeringstussenpersonen van wie de AMLCO de (WG/FT-)risicocategorisering verwarde met het klantenprofiel in het kader van de waakzaamheidsplicht of met het risicolabel voor financiële producten²⁹.

3. Beoordeling van de kenmerken van de klant en van het doel en de aard van de zakelijke relatie of de occasionele verrichting

Bij het nazicht van de klantendossiers van de gecontroleerde verzekeringstussenpersonen heeft de FSMA in het algemeen vastgesteld dat die tussenpersonen niet systematisch gegevens verzamelen aan de hand waarvan zij bv. de beroepsactiviteit, de economische sector en de vermogenstoestand van hun klanten kunnen bepalen.

De gecontroleerde entiteit moet echter aan de FSMA kunnen verantwoorden dat haar waakzaamheidsmaatregelen aan het geïdentificeerde risico zijn aangepast. Die verplichting lijkt echter moeilijk na te komen als de onderworpen entiteit geen informatie verzamelt aan de hand waarvan zij haar klant kan categoriseren.

Belangrijk om te onthouden bij categorisering van de klanten!

De tussenpersoon moet ...

- **alle klanten categoriseren, met inbegrip van bestaande en nog steeds actieve klanten op het moment van inwerkingtreding van de AML-wet. Het ontbreken van "rode vlaggen" in het klantenbestand ontslaat de tussenpersoon geenszins van de voor hem geldende verplichting om voor elke zakelijke relatie een individuele risicobeoordeling uit te voeren. Het WG/FT-risiconiveau is verschillend van het klantenprofiel (IDD) of van het risicolabel van het product dat de klant aankoopt;**
- **aan de FSMA uitleg kunnen geven over de toekenning van een risiconiveau aan een klant;**

---

²⁹ Koninklijk besluit van 25 april 2014, B.S., 12 juni 2014; FSMA-persbericht van 12 juni 2014, getiteld "Risicolabel voor financiële producten".

- het individuele beoordelingsproces dat hij toepast, formaliseren. Op die manier vergewist de tussenpersoon zich ervan dat de verzamelde informatie relevant is, en kan hij aan de FSMA aantonen dat hij aan de SWG/FT-verplichtingen heeft voldaan.

3.4 Thema 4: identificatie en identiteitsverificatie

3.4.1 Wettelijk kader

Identificatie: de onderworpen entiteiten verzamelen relevante informatie over de betrokken personen (klanten, lasthebbers, begunstigde van levensverzekeringsovereenkomsten en de uiteindelijke begunstigde van deze personen) om hen met voldoende zekerheid van alle andere personen te kunnen onderscheiden, rekening houdend met het via de individuele beoordeling geïdentificeerde risiconiveau³⁰.

De AML-wet definieert de identiteitsgegevens die moeten worden verzameld in WG/FT-risicosituaties die als standaard worden beschouwd, naargelang het gaat om een natuurlijk of rechtspersoon en in functie van de hoedanigheid van de betrokken persoon³¹.

Conform het beginsel van de risicogebaseerde benadering kunnen de onderworpen entiteiten de hoeveelheid te verzamelen informatie verminderen wanneer uit de individuele risicobeoordeling blijkt dat het aan de klant en aan de betrokken zakelijke relatie of occasionele verrichting verbonden risico gering is. Omgekeerd, wanneer uit de individuele risicobeoordeling blijkt dat er een hoog risico bestaat, moeten de onderworpen entiteiten aanvullende informatie verzamelen om zich er nog aandachtiger van te kunnen vergewissen dat de te identificeren persoon ondubbelzinnig kan worden geïdentificeerd aan de hand van de ontvangen identiteitsgegevens.

Identiteitsverificatie: de onderworpen entiteiten toetsen alle of een deel van de verzamelde identiteitsgegevens af aan één of meerdere bewijsstukken of betrouwbare en onafhankelijke informatiebronnen die deze gegevens kunnen bevestigen, om voldoende zekerheid te verkrijgen dat zij de betrokken personen kennen, rekening houdend met het via de individuele beoordeling geïdentificeerde risiconiveau³². In overeenstemming met de risicogebaseerde benadering kunnen de onderworpen entiteiten besluiten de hoeveelheid te verifiëren identiteitsgegevens te verminderen wanneer de WG/FT-risico's in verband met de klant en de zakelijke relatie of de occasionele verrichting laag zijn. Omgekeerd, als de

---

³⁰ Artikel 26 van de AML-wet.

³¹ Artikel 26, § 2, van de AML-wet.

³² Artikel 27, § 1, van de AML-wet.

individuele risicobeoordeling een hoog risico aantoont, moeten de onderworpen entiteiten de volledigheid van de verzamelde identiteitsgegevens controleren.

Die twee verplichtingen hangen weliswaar samen, maar zijn tegelijkertijd ook verschillend, zowel qua voorwerp als qua doel³³.

1. Wie moet worden geïdentificeerd?

De onderworpen entiteiten identificeren:

- klanten die een zakelijke relatie met hen aangaan;
- in voorkomend geval, de lasthebber(s) van voornoemde klanten;
- in voorkomend geval, de uiteindelijke begunstigde(n)³⁴ van voornoemde klanten en lasthebbers;
- de begunstigden van levensverzekeringsovereenkomsten;
- in voorkomend geval, de uiteindelijk begunstigde(n) van de begunstigde(n) van de levensverzekeringsovereenkomst³⁵.

2. Wanneer moeten de identificatie en de verificatie plaatsvinden? Wat gebeurt er als de identificatie en de verificatie niet kunnen worden uitgevoerd?

De onderworpen entiteiten moeten de betrokken personen³⁶ in principe identificeren en hun identiteitsgegevens verifiëren alvorens de zakelijke relatie aan te gaan of de occasionele verrichting uit te voeren³⁷.

Wanneer de onderworpen entiteiten niet kunnen voldoen aan hun verplichtingen om de identiteit van de betrokken personen te identificeren en hun identiteitsgegevens te verifiëren, zelfs niet voor slechts één van de betrokken personen, zoals bijvoorbeeld de

---

³³ Kamer, *Memorie van toelichting*, zitting 2016-2017, nr. 2566/001, p. 113.

³⁴ Voor definitie van "uiteindelijke begunstigde", zie artikel 4, lid 1, 27°, van de AML-wet.

³⁵ Artikelen 21 tot 24 van de AML-wet.

³⁶ Zie punt 1 (Wie moet worden geïdentificeerd?)

³⁷ Zie artikel 31 van de wet van 18 september 2017 en artikel 15 van het reglement van 3 juli 2018, die - bij een laag risico - toestaan dat de identificatie tijdens de zakelijke relatie gebeurt.

lasthebber van de klant, mogen zij de zakelijke relatie niet aangaan of de occasionele verrichting voor die klant niet uitvoeren. Bovendien beëindigen zij de reeds aangegane zakelijke relatie³⁸.

Voor de levensverzekeringsovereenkomsten moet de contractuele begunstigde worden geïdentificeerd. Indien de begunstigde niet uitdrukkelijk is aangewezen, moet de onderworpen entiteit voldoende informatie over hem inwinnen om er zeker van te zijn dat zij op het tijdstip van uitbetaling in staat zal zijn de identiteit van deze begunstigde vast te stellen. Indien de levensverzekeringsovereenkomst geheel of gedeeltelijk aan een derde wordt overgedragen, moeten de onderworpen entiteiten die op de hoogte zijn van die overdracht, de begunstigde van de betrokken overeenkomst identificeren op het tijdstip van de overdracht aan de natuurlijke of rechtspersoon of aan de juridische constructie die de waarde van de overgedragen overeenkomst voor zijn eigen voordeel ontvangt.

Wanneer de onderworpen entiteiten niet aan de verplichting tot identificatie en identiteitsverificatie kunnen voldoen, moeten zij, zelfs als zij de zakelijke relatie niet aangaan, onderzoeken of het nodig is de CFI in te lichten, aangezien het feit dat de identificatie en de identiteitsverificatie niet kunnen worden uitgevoerd, een aanwijzing van WG/FT kan zijn.

Dit houdt in dat deze onmogelijkheid het onderwerp moet zijn van een vaststelling en een melding aan de AMLCO. De AMLCO bepaalt of de oorzaken van de onmogelijkheid om de waakzaamheidsverplichtingen na te leven, van dien aard zijn dat zij een WG/FT-vermoeden doen rijzen, en of het nodig is om de CFI in te lichten³⁹.

3. De procedure, haar vorm en haar inhoud

De onderworpen entiteiten moeten beschikken over procedures voor de uitvoering van waakzaamheidsmaatregelen ten aanzien van de klanten en de verrichtingen, die onder meer betrekking moeten hebben op de identificatie en de identiteitsverificatie van klanten, lasthebbers en uiteindelijke begunstigten.

Het is aangewezen dat de procedures verduidelijken:

- welke personen overeenkomstig de artikelen 21 tot en met 24 van de AML-wet moeten worden geïdentificeerd;

---

³⁸ Artikel 33 van de AML-wet.

³⁹ Artikelen 33, § 1, tweede lid, en 46 van de AML-wet.

- wat het doel van de identificatie is, i.e. de informatie die moet worden verzameld om de betrokken persoon met zekerheid te kunnen identificeren en hem of haar van andere personen te kunnen onderscheiden;
- wanneer de identificatie en de identiteitsverificatie moeten worden uitgevoerd. Dit moment varieert naargelang de hoedanigheid van de te identificeren personen.

Die procedures moeten voorzien in⁴⁰:

- de precieze regels met betrekking tot de bewijsstukken of de betrouwbare en onafhankelijke informatiebronnen die worden aanvaard, rekening houdend met de kenmerken van de betrokken personen, met de individuele risicobeoordeling en met de risicoclassificatie;
- bij een laag risico, de lijst van de gegevens die de onderworpen entiteit niet moet inwinnen, en de gegevens die zij niet moet verifiëren;
- bij een hoog risico, de lijst (a) van de gegevens aan de hand waarvan de onderworpen entiteit de betrokken persoon op onbetwistbare wijze van elke andere persoon kan onderscheiden, alsook de bijkomende informatie die daartoe, zo nodig, moet worden ingewonnen, en (b) van de te nemen maatregelen om te kunnen nagaan of de documenten of informatiebronnen die zij gebruikt om deze informatie te verifiëren, haar een hoge mate van zekerheid verschaffen over haar kennis van de betrokken persoon;
- de maatregelen die de onderworpen entiteit moet nemen voor de identificatie van de lasthebber(s) van een klant overeenkomstig artikel 22 van de AML-wet, of van de vertegenwoordiger(s) van een klant, alsook voor de verificatie van hun identiteit, om zich te vergewissen van de vertegenwoordigingsbevoegdheden van de betrokken perso(o)n(en);
- de maatregelen die de onderworpen entiteit moet nemen om inzicht te verwerven in de eigendoms- en zeggenschapsstructuur van de klant of lasthebber die een vennootschap, rechtspersoon, stichting, fiducie, trust of soortgelijke juridische constructie is;
- de maatregelen die de onderworpen entiteit moet nemen voor de identificatie en de identiteitsverificatie van de uiteindelijke begunstigden van zijn de klanten, de lasthebbers van zijn klanten en de contractuele begunstigden van de

---

⁴⁰ Artikel 13 van het reglement van 3 juli 2018.

levensverzekeringsovereenkomsten, in aanvulling op de raadpleging van de registers van de uiteindelijke begunstigen ("UBO-register"), indien van toepassing;

- indien de onderworpen entiteit voornemens is gebruik te maken van de in artikel 31 van de AML-wet bedoelde mogelijkheid om de identiteitsverificatie van de betrokken personen tijdens de zakelijke relatie uit te stellen indien dat nodig is om de uitoefening van de activiteiten niet te onderbreken, worden - in de door de onderworpen entiteit vastgestelde procedures - ook de bijzondere omstandigheden waarin zo'n uitstel mogelijk is, uitputtend opgesomd en worden passende maatregelen vastgesteld om de naleving van de in dat artikel 31 bedoelde voorwaarden te waarborgen;
- de gevolgen van de niet-naleving van de identificatie- en verificatieverplichtingen binnen de in de artikelen 30 en 31 van de AML-wet vermelde termijnen, met inbegrip van de actualisering van de identificatie.

3.4.2 Vaststellingen

De FSMA heeft bij sommige bezochte tussenpersonen vastgesteld dat:

- geen enkele procedure voor identificatie en identiteitsverificatie was uitgewerkt, of
- hun bestaande procedure onvolledig was, omdat zij niet aan de vereisten van de AML-wet of het FSMA-reglement voldeed, of
- de raadpleging van de klantendossiers uitwees dat de onderworpen entiteit geen informatie had verzameld die de wet als relevant beschouwt, dan wel dat zij die informatie niet had geverifieerd.

1. Ontbreken van procedure of niet-toepassing van de procedure

Een aantal gecontroleerde verzekeringstussenpersonen bleek niet over een procedure voor identificatie en identiteitsverificatie te beschikken.

Ook heeft de FSMA een tussenpersoon ontmoet die procedures had vastgesteld, maar deze niet binnen zijn kantoor had verspreid, met als gevolg dat de personeelsleden van wie de taken dat vereisten, en de agenten of distributeurs deze procedures niet toepasten in de praktijk.

Belangrijk om te onthouden voor de identificatie- en identiteitsverificatieprocedure!

De tussenpersoon moet ...

- **bepalen welke identificatie- en identiteitsverificatiemaatregelen voor elke risicocategorie moeten worden toegepast. Als de entiteit bijvoorbeeld gebruikmaakt van de mogelijkheid om een risicocategorie “laag risico” vast te stellen, moet haar procedure de maatregelen omvatten die moeten worden genomen voor klanten die in de risicocategorie “laag risico” worden ondergebracht.**

Er wordt aanbevolen dat de tussenpersoon ...

- **als hij een computerprogramma gebruikt om te helpen bij het beheer van de SWG/FT-verplichtingen, zijn personeel duidelijke instructies geeft over het gebruik van dat programma en deze instructies in zijn procedures opneemt;**
- **een kopie van de procedures plaatst op plaatsen waar medewerkers deze snel kunnen raadplegen, bijvoorbeeld achter een onthaalbalie;**
- **ervoor zorgt dat het personeel op de hoogte is van de procedures;**
- **concrete middelen ontwikkelt om de kennis en het begrip van de procedures door zijn personeel te bevorderen.**

2. Onvolledige procedure

De FSMA heeft vastgesteld dat bepaalde verzekeringstussenpersonen de procedure uit de sectorcode van Assuralia (2012) hebben overgenomen. Het risico was dat de tekst van de procedure niet werd aangepast aan hun activiteiten en hun omvang: de in de sectorcode gedefinieerde procedures kunnen worden gebruikt als basis voor het opstellen van de procedures van de onderworpen entiteit, maar de onderworpen entiteit moet deze aanpassen om rekening te houden met haar activiteiten en WG/FT-risico's.

Ook heeft de FSMA bij een aantal verzekeringstussenpersonen vastgesteld dat de procedure onvolledig was en niet systematisch één of meer van de volgende punten bevatte:

- de procedure voorzag niet in de identificatie van alle personen die onder de wet vallen. Zo viseerde zij bv. niet de uiteindelijke begunstigden van de klanten. In de gevallen waarin de tussenpersoon zijn procedure op een andere van de door hem

uitgevoerde activiteiten baseerde⁴¹, heeft de FSMA vastgesteld dat de procedure niet in de identificatie van de contractuele begunstigden voorzag;

- de procedure voorzag niet in maatregelen voor het geval de klant een rechtspersoon is, in het bijzonder om inzicht te verwerven in zijn eigendoms- en zeggenschapsstructuur;
- de procedure voorzag niet in of bevatte op zijn minst dan toch geen detailinformatie over de toepasselijke aanvullende waakzaamheidsmaatregelen als het aan een klant verbonden risiconiveau hoog is;
- de procedure maakte geen melding van de gevolgen als de betrokken personen niet kunnen worden geïdentificeerd en hun identiteit niet kan worden geverifieerd;
- de procedure werd ook geacht niet in overeenstemming te zijn met de geldende wettelijke verplichtingen wanneer de tussenpersoon naar de geldende voorschriften voor andere gereglementeerde activiteiten dan die van de verzekeringstussenpersoon verwees. Dat was bv. het geval als de tussenpersoon ook bankagent of vastgoedmakelaar was⁴².

3. Ontoereikende verzameling of verificatie van relevante informatie

Naast de opstelling van een procedure heeft de FSMA in de praktijk en op basis van een steekproef van klantendossiers ook gecontroleerd of de gecontroleerde entiteiten de voor hen geldende verplichtingen naleefden om de betrokken personen te identificeren en hun identiteit te verifiëren.

Bij een aantal entiteiten heeft de FSMA vastgesteld dat het dossier de uiteindelijke begunstigden niet vermeldde.

Bij een kleiner aantal gecontroleerde tussenpersonen heeft de FSMA vastgesteld dat, bij de verzekeringnemer-rechtspersonen, het dossier niet systematisch een kopie bevatte van de bewijsstukken of een vermelding van de betrouwbare onafhankelijke informatiebronnen aan de hand waarvan de verzamelde gegevens geheel of gedeeltelijk kunnen worden geverifieerd⁴³. Het ging daarbij zowel om tussenpersonen die een computerprogramma

---

⁴¹ Bv. bemiddeling in bank- en beleggingsdiensten.

⁴² In het kader van de eerdere inspecties had de FSMA er al op gewezen dat een aantal verzekeringsmakelaars het statuut van verzekeringstussenpersoon cumuleerden met dat van tussenpersoon in bank- en beleggingsdiensten, en dat de tussenpersonen enkel in het kader van die tweede hoedanigheid (tussenpersoon in bank- en beleggingsdiensten) over een procedure ter bestrijding van witwassen van geld beschikten. Zie het verslag van 21 augustus 2017, getiteld "Inschrijvingsvoorwaarden AssurMiFID Zorgplicht – Vaststellingen na verschillende bezoeken ter plaatse bij verzekeringsondernemingen", p. 18.

⁴³ De in artikel 26, § 2, van de wet van 18 september 2017 bedoelde uitzondering, op grond waarvan het aantal gegevens mag worden beperkt, gold niet voor die tussenpersonen.

gebruikten ter ondersteuning van het beheer van de SWG/FT-verplichtingen, als om tussenpersonen die hun dossier op papier bijhielden.

3.5 Thema 5: atypische verrichtingen en meldingen van vermoedens aan de CFI

3.5.1 Wettelijk kader

Krachtens de wet moeten de onderworpen entiteiten de atypische verrichtingen kunnen opsporen, kunnen analyseren of die verrichtingen een WG/FT-vermoeden doen rijzen, en, zo ja, die verrichtingen aan de CFI kunnen melden⁴⁴.

De onderworpen entiteiten moeten beschikken over procedures voor de toepassing van waakzaamheidsmaatregelen ten aanzien van klanten en verrichtingen, waarin onder meer de opsporing van atypische verrichtingen aan bod moet komen. Bovendien moeten de onderworpen entiteiten over een procedure beschikken om dergelijke verrichtingen aan een specifieke analyse onder de verantwoordelijkheid van de AMLCO te onderwerpen om na te gaan of deze mogelijk verband houden met het witwassen van geld of met de financiering van terrorisme^{45 46}. In concreto kan die procedure in 4 stappen worden onderverdeeld, die hieronder in detail worden beschreven:

De oorzaken van de onmogelijkheid om de onderstaande waakzaamheidsverplichtingen na te komen, moeten ook specifiek worden geanalyseerd, volgens hetzelfde proces als hierboven beschreven en onder de verantwoordelijkheid van de AMLCO, om te bepalen of zij

---

⁴⁴ Cel voor Financiële Informatieverwerking (<http://www.ctif-cfi.be>).

⁴⁵ Artikel 8, § 2, van de wet van de AML-wet.

⁴⁶ De vaststellingen in verband met de bewaring van gegevens komen aan bod in thema 7 (Verzameling van informatie en documenten – bewaring).

van dien aard zijn dat zij een WG/FT-vermoeden doen rijzen en of het nodig is om de CFI te informeren:

- de onderworpen entiteit heeft een klant, zijn lasthebbers of zijn uiteindelijke begunstigen niet kunnen identificeren en/of zijn/hun identiteit niet kunnen verifiëren⁴⁷;
- de onderworpen entiteit heeft de kenmerken van de klant alsook het doel en de aard van de zakelijke relatie niet kunnen beoordelen⁴⁸;
- de onderworpen entiteit heeft redenen om aan te nemen dat zij niet zal kunnen voldoen aan haar verplichting om een doorlopende waakzaamheid aan de dag te leggen die evenredig is met de zakelijke relatie⁴⁹.

1. Opsporing van een atypische verrichting

Een atypische verrichting is een verrichting die niet strookt met de kenmerken van de klant, met het doel en de aard van de zakelijke relatie of de voorgenomen verrichting, of met het risicoprofiel van de klant, en die bijgevolg verband zou kunnen houden met WG/FT⁵⁰.

Een verrichting als atypisch beschouwen betekent niet automatisch dat zij verband houdt met het witwassen van geld of de financiering van terrorisme, maar alleen dat zij niet in overeenstemming is met het risicoprofiel van de klant, de kenmerken ervan, het doel en de aard van de zakelijke relatie of de betrokken verrichting. Het is aan de AMLCO om de zaak te onderzoeken en, als hij zekerheid, vermoedens of redelijke gronden heeft om aan te nemen dat een verrichting verband houdt met WG/FT, deze aan de CFI te melden.

2. Melding aan de AMLCO

Bij reglement⁵¹ eist de FSMA van de onderworpen entiteiten dat zij de personen die rechtstreeks in contact staan met de klanten, en de personen die met de uitvoering van hun verrichtingen zijn belast, informeren over de te volgen procedure voor de melding van een

---

⁴⁷ Artikel 33, § 1, eerste en tweede lid, van de AML-wet.

⁴⁸ Artikel 34, § 1 en § 3, van de AML-wet.

⁴⁹ Artikel 35, § 1 en § 2, van de AML-wet.

⁵⁰ Artikel 35, § 1, 1°, van de wet van 18 september, en artikel 1, 7°, van het reglement van 3 juli 2018.

⁵¹ Artikel 17 en 18 van het reglement van 3 juli 2018.

verrichting aan de AMLCO. Die procedure moet de AMLCO in staat stellen om zo snel mogelijk, naargelang van de omstandigheden, een analyse te verrichten.

Tot slot mag de melding aan de AMLCO niet aan de klant of aan derden worden meegedeeld. Dat geldt ook voor de melding aan de CFI.

3. Analyse en opstelling van het schriftelijke verslag

Elke atypische verrichting wordt geanalyseerd om te bepalen of zij een WG/FT-vermoeden doet rijzen. Er moet een schriftelijk verslag worden opgesteld. De analyse wordt steeds uitgevoerd en het verslag steeds opgesteld onder de verantwoordelijkheid⁵² van de AMLCO of door de AMLCO zelf.

4. Melding aan de CFI

De melding aan de CFI is geen mogelijkheid, maar een verplichting voor de entiteit als zij, na afloop van haar analyse, vaststelt dat zij ervan overtuigd is, dat zij een vermoeden heeft of dat zij redelijke gronden heeft om te vermoeden dat de feiten verband houden met WG/FT.

3.5.2 Vaststellingen

De FSMA heeft bij de gecontroleerde tussenpersonen geverifieerd of:

- zij over een procedure beschikken voor de toepassing van waakzaamheidsmaatregelen ten aanzien van klanten en verrichtingen, die onder meer de opsporing van atypische verrichtingen zou moeten omvatten;
- zij over een procedure beschikken voor de analyse van atypische verrichtingen en de melding van vermoedens aan de CFI.

---

⁵² Artikel 45 van de wet van 18 september 2017.

1. Procedure voor de opsporing van atypische verrichtingen

De FSMA heeft bij een groot aantal tussenpersonen vastgesteld dat zulke procedure ontbrak.

Bij een klein aantal gecontroleerde tussenpersonen werden meer specifieke tekortkomingen vastgesteld:

- ofwel had de tussenpersoon zijn personeelsleden geen lijst met criteria ter beschikking gesteld aan de hand waarvan zij atypische verrichtingen konden opsporen, ofwel waren die criteria niet aan de activiteit van de tussenpersoon aangepast;
- de procedure liet niet toe om de opgespoorde atypische verrichtingen zo spoedig mogelijk aan een specifieke analyse te onderwerpen onder de verantwoordelijkheid van de AMLCO;
- de door de entiteit uitgewerkte procedure voorzag in een analyse van de verrichting, maar bepaalde niet dat die door of onder de verantwoordelijkheid van de AMLCO moest worden uitgevoerd.

Bepaalde tussenpersonen hebben aangegeven de herkomst van geldmiddelen nooit te onderzoeken. Controle heeft uitgewezen dat die situatie te wijten was aan een gebrekkige kennis in hoofde van de AMLCO.

Bepaalde tussenpersonen oordeelden dat het feit dat de geldmiddelen afkomstig waren van een (Belgische) bankrekening, voldoende was om de oorsprong ervan te bepalen of om te stellen dat die oorsprong wettelijk was. Welnu, dat geldmiddelen op een bankrekening staan, is niet voldoende om te concluderen dat zij niet afkomstig zijn van een misdrijf. In haar verslag over 2018 heeft de CFI aandacht besteed aan vennootschappen die als doorvoerplatform dienen voor witwasverrichtingen: het aantal nationale en internationale verrichtingen op bankrekeningen neemt alsmaar toe. De betrokken personen zouden, als zij een beroep zouden doen op een tussenpersoon, wel een rekeninguittreksel kunnen voorleggen, maar de wettelijke oorsprong van de geldmiddelen niet kunnen verantwoorden, en de herkomst van hun vermogen nog veel minder⁵³.

---

⁵³ CFI-jaarverslag 2018, p. 19 tot 22.

2. Procedure voor de melding van vermoedens aan de CFI

De FSMA heeft vastgesteld dat een aantal tussenpersonen geen procedure had uitgewerkt.

De FSMA heeft enkele gecontroleerde tussenpersonen die een procedure voor de melding van vermoedens aan de CFI hadden uitgewerkt, aanbevolen om die procedure met de volgende elementen aan te vullen: de gevallen waarin vermoedens aan de CFI moeten worden gemeld, de personen die instaan voor de melding van vermoedens aan de CFI, de concrete modaliteiten van de melding van vermoedens, het moment waarop de vermoedens moeten worden gemeld, en het beginsel van het mededelingsverbod.

3.6 Thema 6: kennis van de AMLCO en sensibilisering van de personeelsleden

Wettelijk kader

De entiteiten moeten nagaan of de AMLCO over de passende deskundigheid en kennis van het Belgisch wettelijk en reglementair kader inzake de voorkoming van WG/FT beschikt⁵⁴. De AMLCO moet toezien op de sensibilisering en de opleiding van het personeel en, in voorkomend geval, van de agenten en distributeurs.

De FSMA heeft een aanzienlijk gebrek aan kennis bij AMLCO's vastgesteld over de volgende onderwerpen:

- de politiek prominente personen (PPP's);
- de bindende bepalingen;
- de atypische verrichtingen en de melding van vermoedens aan de CFI.

3.6.1 Politiek prominente personen – PPP's (vaststellingen)

Tijdens haar bezoeken heeft de FSMA een vraaggesprek gevoerd met de AMLCO en, zo mogelijk, met minstens één persoon die rechtstreeks in contact staat met de klanten. De FSMA heeft hen gevraagd uit te leggen wat een PPP is en welke maatregelen moeten worden genomen als een persoon als PPP wordt geïdentificeerd. De FSMA heeft vastgesteld:

---

⁵⁴ Artikel 9, § 2, derde lid, van de AML-wet.

- dat de meeste AMLCO's met wie zij in gesprek ging, konden uitleggen – weliswaar louter intuïtief – wat een PPP is. Een grote meerderheid van AMLCO's bleek bovendien niet in staat te zijn de bijkomende maatregelen toe te lichten die ten aanzien van PPP's moeten worden genomen;
- dat, bij een groot aantal gecontroleerde tussenpersonen, de persoon die rechtstreeks in contact staat met de klanten, niet vertrouwd bleek met het begrip "PPP" of met de ten aanzien van PPP's te nemen waakzaamheidsmaatregelen. Dit is een gevolg van een gebrekkige sensibilisering van het personeel, waarvoor de AMLCO verantwoordelijk is⁵⁵.

Een entiteit voerde aan dat, gezien haar activiteit, de kans klein was dat zij een zakelijke relatie met een PPP zou moeten aangaan. De FSMA herinnert eraan dat de interne procedure van de entiteit in redelijke maatregelen moet voorzien om de kenmerken van de klant te kunnen identificeren, en dat die procedure o.a. tot doel heeft te bepalen of de betrokken personen PPP's, familieleden van PPP's of personen gekend als naaste geassocieerden van PPP's zijn.

Belangrijk om te onthouden over de PPP's!

De tussenpersoon moet ...

- **in staat zijn om PPP's te identificeren, zelfs als het onwaarschijnlijk is dat hij een zakelijke relatie met een PPP zal aangaan. De interne procedures zijn onder meer bedoeld om vast te stellen of de betrokken personen PPP's, familieleden van PPP's of personen gekend als naaste geassocieerden van PPP's zijn.**

3.6.2 Bindende bepalingen (vaststellingen)

De FSMA heeft bij de AMLCO's van de gecontroleerde entiteiten gepeild naar hun kennis van de bindende bepalingen, en gevraagd waar zij daarover informatie kunnen vinden. Zij heeft vastgesteld:

- dat één op twee van die AMLCO's onvoldoende kennis bezit over de bindende bepalingen in verband met financiële embargo's⁵⁶;

⁵⁵ De AMLCO moet met name voor de sensibilisering en de opleiding van het personeel zorgen (art. 9, § 2, eerste lid, van de AML-wet).

⁵⁶ Voorbeelden: een AMLCO die geen enkel land kan opnoemen, een AMLCO die niet weet dat niet alleen aan landen maar ook aan geïdentificeerde personen een financiële sanctie kan worden opgelegd, of een AMLCO die niet weet waar hij informatie kan vinden.

- dat, bij een minderheid van ondervraagde tussenpersonen, de AMLCO niet kan zeggen hoe hij kan controleren of een klant het voorwerp uitmaakt van of gelinkt is aan een financiële sanctie, ook al kent hij de theoretische vereisten van de bindende bepalingen.

Noteer dat er geen verband bestaat tussen de vaststellingen en de omvang van de bezochte ondernemingen. De vaststellingen betreffen dus niet alleen kleine ondernemingen.

In het algemeen heeft de FSMA vastgesteld dat de AMLCO's uiteenlopende redenen opgeven om hun gebrekkige kennis te verantwoorden:

- zij kennen hun klanten;
- hun klanten zijn streekgenoten, hebben de Belgische nationaliteit of zijn in België gevestigd;
- hun activiteiten zijn niet risicovol omdat zij geen zakendoen met "exotische" landen;
- de verzekeringsondernemingen waarvoor zij werken, voeren controles uit op hun eigen niveau (Tal van tussenpersonen verklaarden op de waakzaamheid van de verzekeringsondernemingen te vertrouwen. De FSMA herinnert eraan dat elke entiteit verantwoordelijk is voor de naleving van haar verplichtingen, ook als zij een beroep doet op een derde of als zij die verplichting aan een derde delegeert: verzekeringstussenpersonen zijn volwaardige onderworpen entiteiten);
- zij innen geen premies.

In het licht van deze overwegingen wenst de FSMA eraan te herinneren dat onderworpen entiteiten in geen geval een relatie mogen aangaan met een persoon of een entiteit die in een financieel embargo of een regeling voor de bevrozing van activa is aangeduid. De naleving van deze bepalingen zou "rule-based" zijn en staat los van enige risicoanalyse. De hierboven genoemde redenen ontslaan de aan de regels onderworpen entiteiten op geen enkele wijze van de verplichting om aan de bindende bepalingen te voldoen.

Belangrijk om te onthouden over de bindende bepalingen!

De tussenpersoon moet ...

- **de bindende bepalingen ten uitvoer leggen. De toepassing ervan ("rule-based") staat los van enige risicoanalyse;**
- **de Algemene Administratie van de Thesaurie in kennis stellen van de informatie over de uitvoering van financiële sancties.**

Conclusie: de FSMA stelt vast dat de AMLCO's onvoldoende kennis hebben van de bindende bepalingen. De AMLCO's kunnen enkele landen opsommen waarop die bepalingen betrekking hebben, maar weten niet dat die bepalingen ook voor personen gelden, en evenmin waar zij daarover relevante informatie kunnen vinden.

3.6.3 Gebrek aan kennis – Andere aspecten (vaststellingen)

Tijdens de gesprekken bleek ook een gebrek aan kennis over andere thema's:

- een aantal AMLCO's verwarren de categorisering van de WG/FT-risico's met het IDD-risicoprofiel;
- een aantal AMLCO's kunnen niet uitleggen hoe zij de identiteit van de bestuurders en de bevoegdheid om de rechtspersoon te verbinden, controleren en hoe zij de uiteindelijke begunstigden identificeren;
- een aantal AMLCO's kunnen niet uitleggen wat een atypische verrichting is;
- een aantal AMLCO's kunnen niet uitleggen wat de CFI is. De FSMA heeft ook vastgesteld dat bepaalde AMLCO's en/of personen die rechtstreeks in contact staan met de klanten, niet vertrouwd zijn met de procedure van de melding van vermoedens aan de CFI.

Gezien de centrale rol van de AMLCO's in het SWG/FT-kader, het gebrek aan kennis van de AMLCO's en de gebrekkige sensibilisering van de personeelsleden, haar agenten en distributeurs, zal dit waarschijnlijk een aanzienlijke invloed hebben op de mate van effectiviteit van de uitvoering van SWG/FT-maatregelen.

3.7 Thema 7: inzameling van informatie en documenten – bewaring

3.7.1 Wettelijk kader

De AML-wet legt verschillende verplichtingen op inzake documentatie en gegevensbewaring. Deze verplichtingen stellen de onderworpen entiteiten in staat om bij een controle aan te tonen dat zij aan hun verplichtingen hebben voldaan.

De AML-wet verplicht de onderworpen entiteiten om hun algemene risicobeoordeling te documenteren⁵⁷ en de volgende documenten en informatie, op welke informatiedrager ook, te bewaren⁵⁸:

- de identificatiegegevens en een afschrift van de bewijsstukken of van het resultaat van de raadpleging van een informatiebron, gedurende tien jaar vanaf het einde van de zakelijke relatie met hun klant of vanaf de datum van een occasionele verrichting;
- de bewijsstukken en registratiegegevens van verrichtingen, die nodig zijn voor het identificeren en nauwkeurig reconstrueren van de uitgevoerde verrichtingen, gedurende tien jaar vanaf de uitvoering van de verrichting.

In het licht van die verplichtingen is het aangewezen om in de procedures die de onderworpen entiteit invoert, met inachtneming van de geldende reglementering, het volgende te verduidelijken:

- de informatie en documenten die moeten worden bewaard (bijvoorbeeld de documenten over de identiteit van de klanten);
- de bewaartermijn van de in het vorige punt bedoelde documenten en informatie, alsook het aanvangstijdstip van deze termijn;
- de regels voor de toegang tot de informatie en documenten, waarbij wordt toegezien op de doeltreffendheid van de geldende bepalingen;
- de drager waarop de informatie en documenten worden bewaard⁵⁹.

3.7.2 Vaststellingen

De FSMA heeft een belangrijk tekort aan documentatie vastgesteld. Een aantal tussenpersonen heeft mondeling informatie verstrekt over de klanten. Hieruit blijkt dat de tussenpersoon zijn klant kent, maar dit laat de toezichthouder niet toe om die informatie te controleren, of de CFI om, in voorkomend geval, een onderzoek te verrichten. Deze werkwijze stemt niet overeen met de wettelijke vereisten, aangezien de informatie op papier of op een elektronische informatiedrager moet worden bewaard⁶⁰.

---

⁵⁷ Artikel 17, eerste lid, van de wet van 18 september 2017.

⁵⁸ Artikel 60 van de wet van 18 september 2017.

⁵⁹ Circulaire FSMA_2019_12 van 27 juni 2019, p. 19 en 20, beschikbaar op <https://www.fsma.be/nl/strijd-tegen-witwassen-van-geld-en-financiering-van-terrorisme> (rubriek 'Circulaires en mededelingen' > 'Circulaires').

⁶⁰ Artikel 25 van het reglement van 3 juli 2018.

Bij tussenpersonen die gebruikmaken van een beheerprogramma, werd de controle vergemakkelijkt zodra de FSMA kon vaststellen dat de identificatievelden systematisch waren ingevuld, en de bewijsstukken waren geüpload.

Dit geldt voor zover de tussenpersoon alle velden zorgvuldig invult. De FSMA heeft immers herhaaldelijk vastgesteld dat de informaticafiches onvolledig zijn of zelfs dat alle bewijsstukken ontbreken, hoewel de procedure voorschrijft dat er documenten moeten worden ingezameld.

4 Bijlagen

4.1 Tools

Reglementering en circulaires

- FSMA-website, thema “Strijd tegen witwassen van geld en financiering van terrorisme”⁶¹;
- Wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, *B.S.*, 6 oktober 2017;
- FSMA-reglement van 3 juli 2018 betreffende de voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme, goedgekeurd bij koninklijk besluit van 30 juli 2018, *B.S.*, 7 augustus 2018;
- Circulaire FSMA_2019_12 van 27 juni 2019, getiteld “Passend organisatorisch kader voor de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme”;
- Circulaire FSMA_2019_10 van 20 mei 2019, getiteld “Periodieke vragenlijst over de voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme”, met name bijlage 10, getiteld “Gebruikershandleiding specifiek bedoeld voor de verzekeringstussenpersonen, bankmakelaars en kredietgevers”;
- Circulaire FSMA_2018_12 van 7 augustus 2018, getiteld “Toepassing van een risicogebaseerde benadering in de strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme”.
- De gemeenschappelijke ESA-richtsnoeren. De ESA’s zijn de Europese toezichthoudende autoriteiten⁶². Deze richtsnoeren geven toelichting bij de factoren die de onderworpen entiteiten in overweging moeten nemen bij de beoordeling van het aan een zakelijke relatie of een occasionele verrichting verbonden WG/FT-risico;
- De mededeling van de CFI over de meldingen van vermoedens die de onderworpen entiteiten haar moeten sturen.

---

⁶¹ <https://www.fsma.be/nl/strijd-tegen-witwassen-van-geld-en-financiering-van-terrorisme>.

⁶² Dit zijn de Europese Bankautoriteit (EBA), de Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen (EIOPA) en de Europese Autoriteit voor effecten en markten (ESMA).

Andere websites

- Pagina van de website van de Europese Raad en de Raad van de Europese Unie over sancties: <https://www.consilium.europa.eu/nl/policies/sanctions>;
- Pagina over WG/FT op de FSMA-website met o.a. regelgevende teksten en circulaires: <https://www.fsma.be/nl/strijd-tegen-witwassen-van-geld-en-financiering-van-terrorisme>;
- Website van de CFI met o.a. de jaarverslagen en de modaliteiten voor de melding van vermoedens: <http://www.ctif-cfi.be>;
- Pagina met informatie over financiële sancties op de website van de Algemene Administratie van de Thesaurie, incl. de geconsolideerde lijst van de Belgische nationale lijst en de lijst van de Europese sancties: https://financien.belgium.be/nl/over_de_fod/structuur_en_diensten/algemene_administraties/thesaurie/controle-financi%C3%able-2/financi%C3%able;
- Pagina op de website van FOD Financiën met de lijst van derde landen met een hoog risico: <https://financien.belgium.be/nl/landen-met-een-hoog-risico>.

Nieuwsbrieven en newsflashes van de FSMA

- Wijzigingen aan de CABRIO online applicatie: de antiwitwaswetgeving en de bijscholingsverplichting (11/07/2019);
- Voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme – 2de stap: definieer uw organisatorisch kader (04/07/2019);
- Praktische handleiding voor de verzekeringstussenpersonen met betrekking tot de algemene risicobeoordeling inzake witwassen van geld en de financiering van terrorisme (Stap 1 van de risicogebaseerde benadering) (22/05/2018);
- Excel-tabel: “Mijn algemene risicobeoordeling” (22/05/2018);
- Strijd tegen witwassen van geld en financiering van terrorisme - Evalueer uw risico's (20/04/2018);
- Begrippen “AMLCO” en “verantwoordelijke hooggeplaatste leidinggevende” (20/12/2017);
- Strijd tegen witwassen en financiering van terrorisme! (20/12/2016).

4.2 Voorbeeld van de invoering van een SWG/FT-instrumentarium: de bvba Kantoor X

Deze bijlage bevat, uitgaande van een **fictieve situatie**, een praktijkvoorbeeld over de invoering van een SWG/FT-instrumentarium door een kleinschalige verzekeringstussenpersoon.

Dit voorbeeld is een **louter didactische illustratie** en vormt of vervangt geen verduidelijking van het wettelijke kader door de FSMA.

De bvba “Kantoor X” is actief als verzekeringsmakelaar. Kantoor X is opgericht door mevrouw X, die zaakvoerster en enige aandeelhouder van de vennootschap is. Zij is ook verantwoordelijke voor de distributie.

De vennootschap oefent haar activiteiten in België uit en heeft slechts één kantoor. De vennootschap heeft 3 personen in dienst genomen, onder wie de zoon van mevrouw X, de heer Y, en twee andere personen die in contact staan met het publiek (“PCP”). De heer Y wordt aangesteld als verantwoordelijke voor de distributie.

De vennootschap biedt levensverzekeringsproducten van tak 21, 23 en 26 aan. Voor de distributie van haar producten maakt zij in hoofdzaak gebruik van distributiekkanalen op afstand. De meeste van haar klanten zijn in de onmiddellijke nabijheid van haar kantoor gevestigd. Die klanten zijn doorgaans werknemers of zelfstandigen. De zelfstandigen oefenen een vrij beroep uit of zijn actief in sectoren zoals de bouw of de horeca.

Als verzekeringstussenpersoon is de bvba Kantoor X onderworpen aan de AML-wet⁶³ en moet zij, conform het wettelijke kader, een SWG/FT-instrumentarium uitwerken. Mevrouw X is zich bewust van de rol die haar vennootschap heeft in de strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme, en beseft dat dit een passende organisatie vereist.

Mevrouw X gaat in de eerste plaats over tot de toewijzing van functies:

- als zaakvoerster neemt zij de functie van **hooggeplaatste leidinggevende** waar en ziet zij toe op de toepassing en naleving, door haar vennootschap, van het wetgevende kader inzake SWG/FT;
- de functie van **AMLCO** zal worden uitgeoefend door de heer Y, die voldoet aan de vereisten om die functie uit te oefenen. Die vereisten betreffen onder meer de

---

⁶³ Wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten.

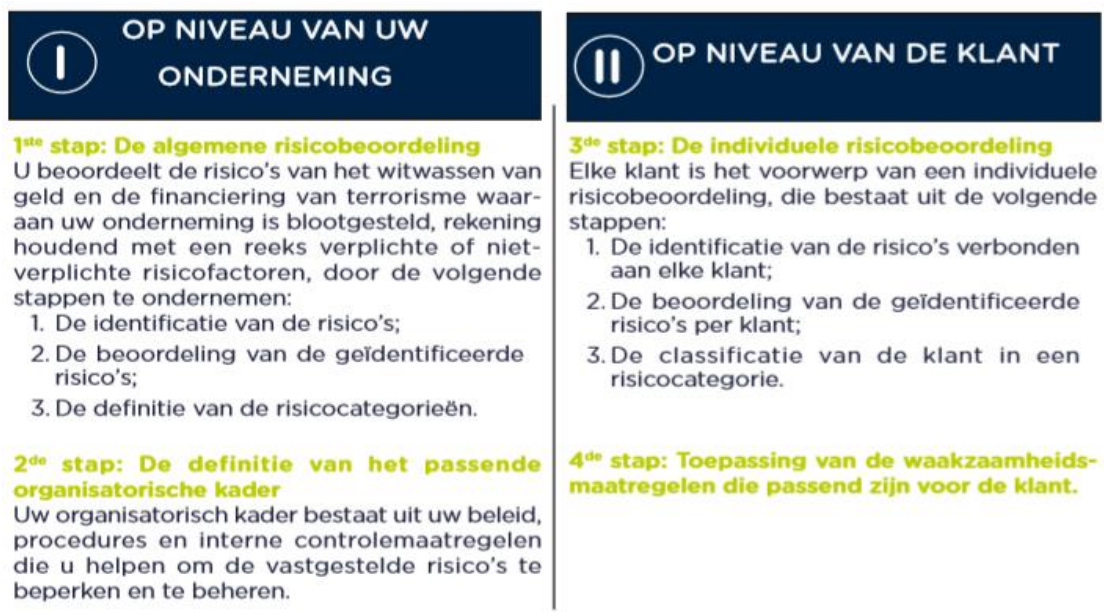
professionele betrouwbaarheid, de passende deskundigheid en vooral de kennis van het wetgevende kader inzake SWG/FT.

Mevrouw X, die zich bewust is van het belang van de functie van AMLCO, had de heer Y gevraagd een specifieke opleiding over SWG/FT te volgen, om hem tot AMLCO te kunnen aanstellen.

Als **AMLCO** ziet de heer Y toe op de tenuitvoerlegging van de gedragslijnen, procedures en internecontrolemaatregelen, de analyse van atypische verrichtingen, de opstelling van schriftelijke verslagen over die verrichtingen en, in voorkomend geval, de meldingen van vermoedens aan de CFI. Tot slot moet de heer Y toezien op de sensibilisering en opleiding van het personeel en, in voorkomend geval, van de agenten en de distributeurs. Na de algemene vergadering heeft mevrouw X de heer Y gevraagd om te zorgen voor de definitie en de tenuitvoerlegging van een efficiënt SWG/FT-instrumentarium, dat is aangepast aan de omvang van de vennootschap en vooral aan de WG/FT-risico's die de vennootschap loopt.

De heer Y weet dat de **invoering van een risicogebaseerde benadering inzake SWG/FT** essentieel is om een efficiënt instrumentarium te kunnen uitwerken, dat de vennootschap in staat stelt haar middelen toe te spitsen op situaties die een hoog WG/FT-risico inhouden.

De heer Y voert dat proces uit **in 4 stappen**, zoals toegelicht in de circulaire⁶⁴ en de nieuwsbrieven van de FSMA:

⁶⁴ Circulaire FSMA_2018_12 van 7 augustus 2018 over de toepassing van een risicogebaseerde benadering in de strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme.

De eerste doelstelling van de heer Y is de uitvoering van de **algemene risicobeoordeling** (1ste stap), om inzicht te verwerven in de WG/FT-risico's die de bvba Kantoor X loopt.

Voor de identificatie van die risico's heeft de heer Y zich op zijn eigen ervaring en op de ervaring van zijn moeder gebaseerd. Hij gebruikt verschillende informatiebronnen en de template "**Mijn algemene risicobeoordeling**", die ter beschikking wordt gesteld op de website van de FSMA. Met behulp van die template kan de heer Y de belangrijkste risicofactoren identificeren die aan de activiteiten van de vennootschap zijn verbonden:

- wat de *kenmerken van de klanten* betreft, stelt de heer Y onder meer vast dat alle klanten van de vennootschap in België en meer bepaald in de onmiddellijke omgeving van het kantoor van de vennootschap wonen en werken, wat het risico kan beperken. De heer Y stelt daarentegen vast dat bepaalde klanten actief zijn in sectoren die als risicovol inzake WG/FT worden beschouwd, zoals de bouw en de horeca;
- wat de *kenmerken van de producten en diensten* betreft, stelt de heer Y onder meer vast dat de vennootschap tal van producten zonder beleggingscomponent en gefiscaliseerde producten (tak 21) aanbiedt, wat het risico kan beperken. Bovendien biedt de vennootschappen vele levensverzekeringsovereenkomsten met een lage premie aan, wat ook een factor is die op een potentieel lager risico wijst;
- wat de *betrokken landen of geografische zones* betreft, zijn de activiteiten van de bvba Kantoor X beperkt tot het grondgebied van België, wat het risico ook kan beperken;
- wat de *distributiekkanalen* betreft, gebeurt de distributie van de meeste producten via distributiekkanalen op afstand (met de post, telefonisch, via de website of de applicatie van de tussenpersoon) en worden bepaalde garanties niet systematisch gebruikt, zoals een elektronische handtekening die via de Belgische elektronische identiteitskaart van de verzekeringnemer wordt gecertificeerd, wat mogelijk op een hoger risico kan wijzen.

De heer Y bundelt en beschrijft alle risicofactoren in een specifiek document om, enerzijds, de algemene risicobeoordeling door mevrouw X te laten goedkeuren en, anderzijds, aan de FSMA te kunnen aantonen dat de vennootschap de door haar gelopen risico's heeft geïdentificeerd.

In het verlengde van de algemene risicobeoordeling stelt de heer Y **risicocategorieën** vast.

Om het SWG/FT-instrumentarium niet nodeloos ingewikkeld te maken en om de taak van de PCP, te vergemakkelijken, beslist de heer Y om slechts twee risicocategorieën vast te stellen: "standaardrisico's" en "hoge risico's". Zo zullen op alle klanten standaardwaakzaamheidsmaatregelen worden toegepast, behalve op de cliënten die een hoog risico vertegenwoordigen en die aan verscherpte waakzaamheidsmaatregelen zullen worden onderworpen.

Na de algemene risicobeoordeling te hebben uitgevoerd en de risicocategorieën te hebben gedefinieerd, maakt de heer Y werk van zijn tweede doelstelling, nl. een **organisatorisch kader** (beleidslijnen, procedures en internecontrolemaatregelen) uitwerken die aan de omvang van de vennootschap en vooral aan de door hem geïdentificeerde risico's is aangepast (2de stap).

Eerst werkt de heer Y een **SWG/FT-beleid** uit in verband met, onder meer, de stappen van de tenuitvoerlegging van zijn risicogebaseerde benadering en de cliëntacceptatie. In zijn cliëntacceptatiebeleid verduidelijkt de heer Y de voorwaarden waaronder de bvba Kantoor X ermee instemt om een zakelijke relatie met een cliënt aan te gaan of een occasionele verrichting voor een cliënt uit te voeren. De heer Y vermeldt onder meer dat de vennootschap zich het recht voorbehoudt om geen zakelijke relatie aan te gaan of een occasionele verrichting uit te voeren indien dat in ongebruikelijke omstandigheden zou moeten gebeuren, bijvoorbeeld een onverklaarbare geografische afstand, een factor die op een potentieel hoger risico kan wijzen.

Met het oog op de correcte tenuitvoerlegging van zijn SWG/FT-beleid, stelt de heer Y **SWG/FT-procedures** op die door alle werknemers van de vennootschap zullen moeten worden toegepast. Zodra die procedures zijn opgesteld, zal de heer Y ze ter goedkeuring voorleggen aan mevrouw X.

Aangezien de heer Y de template "Mijn algemene risicobeoordeling" heeft gebruikt, die door de FSMA als procedure voor de algemene risicobeoordeling wordt beschouwd, moet de heer Y ter zake geen specifieke procedure uitschrijven. Toch betekent dit niet dat de heer Y niet schriftelijk moet vastleggen dat de algemene risicobeoordeling door mevrouw X zal worden goedgekeurd en dat zij telkens zal worden geactualiseerd wanneer zich een gebeurtenis voordoet die een significante invloed zou kunnen hebben op één of meer van de door hem geïdentificeerde risico's.

De heer Y weet bijvoorbeeld dat zijn moeder voornemens is om een beroep te doen op een subagent, en dat hij dus de WG/FT-risico's zal moeten identificeren die aan dat nieuwe distributiekanaal verbonden zijn. De heer Y verduidelijkt tot slot in de specifieke procedure voor de algemene risicobeoordeling dat hij, los van eventuele gebeurtenissen die zich kunnen voordoen, minstens eenmaal per jaar zal controleren of de algemene risicobeoordeling nog up-to-date is en dat hij die algemene risicobeoordeling jaarlijks of telkens wanneer nodig zal actualiseren.

Vervolgens stelt de heer Y een **procedure vast voor de toepassing van de waakzaamheidsmaatregelen ten aanzien van de klanten en de verrichtingen**. Die procedure omvat verschillende aspecten:

- *de identificatie en de identiteitsverificatie van de cliënten, lasthebbers en uiteindelijke begunstigen*: de heer Y vermeldt voor elke risicocategorie en in functie van de

betrokken personen welke informatie moet worden ingezameld, welke bewijsstukken moeten worden opgevraagd met het oog op de identiteitsverificatie, wanneer de identificatie en de identiteitsverificatie moeten worden uitgevoerd (in beginsel vóór de zakelijke relatie wordt aangegaan of de occasionele verrichtingen worden uitgevoerd) en tot slot wat de gevolgen zijn als het niet mogelijk blijkt om de verplichting tot identificatie en identiteitsverificatie na te leven;

- *de identificatie van de kenmerken van de cliënt en van de aard van de zakelijke relatie:* de heer Y vermeldt welke gegevens moeten worden verzameld om de kenmerken van de cliënt en de aard van de geplande zakelijke relatie te kunnen begrijpen. Hij beslist dat die informatie onder meer de verblijfplaats en het beroep van de cliënt omvat. Aan de hand van de ingezamelde informatie moet kunnen worden bepaald of een cliënt een PPP is;
- *de individuele risicobeoordeling:* de heer Y verduidelijkt hoe de individuele risicobeoordeling moet worden uitgevoerd, om de werknemers van de vennootschap in staat te stellen de cliënten in één van beide risicocategorieën onder te brengen;
- *de cliëntacceptatie:* de heer Y verduidelijkt onder meer dat de beslissing om een zakelijke relatie aan te gaan met cliënten die in de categorie “hoge risico’s” zijn ondergebracht, door hem, als AMLCO, moet worden genomen;
- *de doorlopende waakzaamheid ten aanzien van de zakelijke relaties en de opsporing van atypische verrichtingen:* de heer Y definieert de lijst van de ‘knipperlichten’ die de werknemers van de vennootschap in staat moeten stellen om de atypische verrichtingen op te sporen. De heer Y bepaalt ook hoe vaak de cliëntengegevens moeten worden geactualiseerd.

De heer Y stelt vervolgens een **procedure vast voor de naleving van de bindende bepalingen:** hij verduidelijkt onder meer dat een zakelijke relatie pas kan worden aangegaan of een occasionele verrichting pas kan worden uitgevoerd nadat is gecontroleerd dat de cliënt niet voorkomt op één van de lijsten van personen die het voorwerp uitmaken van maatregelen inzake financiële embargo’s en bevrozing van tegoeden. Hij bepaalt ook hoe vaak hij de lijst van de cliënten van de vennootschap aan voornoemde lijsten zal afdtoetsen.

Daarna stelt de heer Y een **procedure op voor de analyse van atypische verrichtingen en de melding van vermoedens aan de CFI:** de heer Y bepaalt dat hijzelf alle atypische verrichtingen zal analyseren die door de werknemers van de vennootschap zullen worden geïdentificeerd. Als AMLCO zal de heer Y ook bepalen of een melding van vermoedens moet worden verricht bij de CFI. Daarbij zal hij de procedure voor onlinemelding volgen die te vinden is op de website van de CFI.

Tot slot werkt de heer Y een **procedure uit voor de bewaring van documenten en stukken**: hij verduidelijkt welke documenten moeten worden bewaard, hoe lang en op welke drager.

Mevrouw X en de heer Y hechten erg veel belang aan de naleving van de regels inzake documentatie en gegevensbewaring. Aan de hand van de aldus bewaarde documenten zullen zij aan de FSMA kunnen aantonen dat de bvba Kantoor X de SWG/FT-regels correct toepast. In die optiek heeft de heer Y alle procedures schriftelijk geformaliseerd. Hij heeft ook beslist om alle cliëntendossiers op een digitale en gemakkelijk toegankelijke informatiedrager te bewaren. Bovendien heeft hij een specifieke template opgesteld voor de analyse van de atypische verrichtingen en heeft hij een klassement op poten gezet voor de verslagen die hij als AMLCO zal opstellen.

Om de eventuele zwakke punten van zijn SWG/FT-instrumentarium te kunnen identificeren, voert de heer Y als **interne controlemaatregel** in dat hij, samen met de PCP, jaarlijks een aantal cliëntendossiers zal controleren om na te gaan of zij de procedures correct toepassen.

Als AMLCO moet de heer Y **de werknemers van de vennootschap** ook **sensibiliseren** voor de WG/FT-risico's en **erop toezien dat zij opleidingen volgen** over de toe te passen maatregelen om die risico's te beperken. Daartoe organiseert de heer Y intern twee halve dagen opleiding die hij zelf zal geven, op basis van zijn kennis van het wettelijke kader. Bovendien stelt hij samenvattende en schematische fiches op voor de twee PCP.

De bvba Kantoor X beschikt nu over een organisatorisch kader dat haar in staat stelt om een SWG/FT-instrumentarium toe te passen dat in overeenstemming is met het wettelijke kader.

De heer Y en de twee PCP voeren de **individuele risicobeoordeling** (3de stap) van de bestaande cliënten uit en klasseren ze, in functie van hun risiconiveau, in een van de twee risicocategorieën: "standaardrisico's" of "hoge risico's". De heer Y stelt vast dat in bepaalde dossiers informatie ontbreekt: hij vraagt de betrokken klanten om hun dossier te vervolledigen en om de bestaande informatie te controleren.

De heer Y en de twee PCP zullen voor elke nieuwe cliënt een individuele risicobeoordeling uitvoeren. Die risicobeoordeling is bedoeld om het WG/FT-risiconiveau van elke klant te bepalen en op hem **(standaard of verscherpte) waakzaamheidsmaatregelen toe te passen die overeenstemmen met de risicocategorie** waarin hij is ondergebracht (4de stap).

Eenmaal per jaar zal de heer Y een AML-activiteitenverslag voorleggen aan mevrouw X. Dat verslag moet mevrouw X in staat stellen kennis te nemen van de evolutie van de WG/FT-risico's die de bvba Kantoor X loopt, en zich ervan te vergewissen dat de toegepaste beleidslijnen, procedures en internecontrolemaatregelen passend zijn.

*****